

Mørk, temperert kjærlighet

BOK. Prisbelønte og kritikerroste Rønnaug Kleiva (f.1951) fra Vartdal har i sin 22. bok skrevet glimrende noveller. Det hele, for å si

bok

Rønnaug kleiva:
«Ikkje for varmt, ikkje
for kaldt»
Noveller.
Samlaget.

123456

Anmeldt av
LARS ROGER FURNES

det med tittelen på samlingen, «Ikkje for varmt, ikkje for kaldt», - passe temperert. Novellene imøtekommer en kresen lesar, vil jeg tro, med den bouquet som er typisk for Kleiva, samt et utmerket og økonomisk språk. I tittelnovellen spiller vin en vikarie-ende, men viktig rolle. Hvor tilsynelatende nytelsen ved å drikke blir viktigere for den middelaldrende mannen enn å ha sex med sin kone. Med mørk ironi portretterer Kleiva en manns-sjåvinist av det tyngre kaliber, - gjennom hans tankeliv.

I den lengste historien, «Notat vedrørende kjærleik», blir igjen en mann

utlevert, om hvem hustruen et sted har en foregripende konklusjon: «Det er vel ikkje så lett å vere mann og stå utanfor viktige livs-prosesser heller.» Men hun blottstiller også seg selv desto sterkere gjennom sin kjølighet, kynisme og beregnende holdning. Hun spør seg: «Kva er egentleg ei handling?» Samtlige noveller tar for seg - i ulike belysninger og variasjoner - spørsmålet, med dets implisitte problemstilling, og konsekvenser. Også nyanserte former for tarvelighet speiles - infamt og burlesk, gjerne grotesk.

Gjennomgående i samlingen blir det vekslet mellom kvinnelig og mannlig synsvinkel, noen ganger i jeg-form, andre steder i 3. person entall. Ofte på humoristiske, men hele tiden drivende, suggererende måter, tar Kleiva temperaturen på kjærlighetens - og hatets - ulike posisjoner og konstellasjoner. I novellen om den utro, svaksynte, heter det for eksempel om akten: «For ei ulykke for ein mann som likte så godt å sjå alt i aktivitet undervegs.» Poenget i slutten kaller på latteren.

I «Vi skal ikkje gjere ting halvt lenger» blir vi kjent med en kvinne som innleder et forhold til en voldelig psykopat. En svært sår fortelling. Også neste novelle er fortalt fra en kvinnes ståsted; men omhandler alderdommens vemod og forfall i møtet med en eldre mann. Annetsteds kommer vi under huden på en utrolig smakløs, utro og kynisk kvinne-bedårer, som går ut for å ta en pils, like etter at elskerinnen hans blir påkjørt og drept av trikken, noe han bivåner.

Så har vi kvinnen som tar seg av - og gjør opp status etter - sin avdøde, separerte manns begravelse. I «Sluttstykket», den siste av disse åtte dystopiske novellene, blir vi kjent med henne som i åpningen av fortellingen forsøker å begå selvmord. Hun har alltid mislikt ektemannens irriterende og gnedrete stemme, og sett frem til å «få han til å føle avsky» for seg... Magre kår for kjærligheten, med andre ord, men med et mesterlig blikk for dens mange fasetter. Novellene lever sitt eget liv i en, lenge etter endt lesning. Samtidig kan man komme til å se sin partner og/eller livsledsager, i lys av det en har lest, med alt annet en vanens blikk. Uansett hvilken konklusjon man kommer til - og hvordan en velger (å se på) sin sivilstatus: Denne boken bør bli obligatorisk lesning for ethvert parforhold. Profylaktisk sett.